

האיחוד

עלון לשבת קודש

בס"ד

לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת

לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

נושא השבוע: כשרות (קלו)

ההפטר: "משא דבר" (מלאכי א)

א' כסלו תשע"ט 1247 (שנה כד')

פרשת תולדות

"עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרת מצותי וחוקותי ותורותי" (כו, ה)

הקב"ה פונה ליצחק אבינו ומבטיח לו שירבה זרעו ככוכבי השמים וייתן לזרעו את ארץ ישראל וסביבותיה בזכות ששמע אברהם אביו בקולו "וישמור את משמרת" - שעשה הרחקה וחיוזוק בצניעות, "מצוותי" - נמנע מגזל ושפיכות דמים, "חוקותי" - נמנע מאיסור איבר מן החי ואיסור כלאים בבהמה והרכבת האילן "ותורותי" - דינים ואיסור עבודה זרה, בזכות ששמר כל זאת זכה לברכה כה רבה. (רמב"ן)

"... ויאמר ראה ריח בני כריח השדה... ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ..." (כו, כז)

ההפטר: "משא דבר" (מלאכי א)

הסביר רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: יצחק בברכתו לבנו יעקב רומז לו: ראה בני, הבורא יתברך הכין עבורנו פירות וירקות למאכל כדי לקיים את גופנו, אבל בחסדו הגדול נתן בהם גם ריח טוב כדי להשיב בו גם את נפשנו, לפיכך כשאני מברך אותך בברכות גשמיות לרוב שפע וטובה אל תשכח את בחינת הריח, היינו לטפח גם את הנשמה ולקדש את החומר.

"ויתן לך האלוקים מטל השמים ומשמני הארץ..." (כו, כז)

שואל הרמב"ן: מה ברכה היא זו, והלא הטל אינו פוסק לעולם ותמיד יורד בין בקיץ בין בחורף?

אלא התכוון לומר שתהיה ברכת ה' רצופה ותמידית כאותו טל היורד בקביעות ואינו פוסק. (מעייני השבוע)

בשכר הוויתור

מעשה שהיה

אנו מתגוררים באחת הערים, לקראת בר המצווה של בננו הבכור, קיבלנו החלטה שלא לערוך את בר-המצווה באולם אלא בחצר הבית של הורי בעלי המתגוררים במושב הסמוך למודיעין עלית שבננו הוא נכדם הראשון. רצינו שמחה שאינה מנקרת עיניים שאליה יוזמנו רק בני המשפחה. סיפרנו לבננו על הרעיון והוא ביקש מספר ימים לחשוב על כך, היות ורוב הילדים חוגגים בר-מצווה באולם ואליה מוזמנים לא רק בני משפחה. במהלך הימים הבאים ראינו כי הוא מתלבט מאד ולא מעט חושש לערוך שמחה שונה מן המקובל, ואנו אמרנו שמצדנו נסכים עם החלטה שיחליט, כעבור שבוע הוא השיב: "אני אשמח מאד שבר-המצווה שלי תערך בחצר של סבא וסבתא ואני סומך עליכם שהיא תהיה יפה ומקסימה". התחלנו לברר על חברות קייטרינג ומצאנו אחת ותיקה ובעלת שם, סגרנו על מאה מנות בתפריט, הקפדנו שיהיו כלים יפים ולא חד פעמיים וסגרנו על שלושה מלצרים שיגישו את האוכל. הכנו הזמנות יפות, דאגנו לביגוד מתאים לחתן בר המצווה ולכל בני המשפחה, דאגנו לתאורת בחצר וגם לתוכנית חינוכית ויפה. בשבת שלפני בר המצווה היה בני צריך לעלות לתורה, במשפחתנו נהוג שחתן בר-המצווה קורא את ההפטר. השבת הלכה וקרבה ואז התברר משהו שהעציב אותנו מאד, אבי שחולה במחלה קשה ונמצא בטיפולים מאסיביים לא

הזמנים ע"פ לוח "אור החיים" של אופק תל אביב * שיעון חורף * סוף זמן ק"ש לשבוע הבעל"ט 8:11-5:50
כניסת שבת: 4:26 יציאת שבת: 5:16 יציאת שבת: 5:50

ב. אין מברכים אלא בתוך זמן של "תוך כדי דיבור" לראיה או לשמיעה (ש"ע ס"ג) היינו תוך 2-3 שניות (פסקי תשובות סי' רכז ס"ו).

ג. אם היתה שהות בין הברך לבין הרעם מברך שתי ברכות "עושה מעשה בראשית" על הברך ואח"כ כשמגיע הרעם מברך ש"כוחו וגבורתו מלא עולם", ואם היו תכופים מברך רק ברכה אחת שהיא "עושה מעשה בראשית". ואם בירך "שכוחו וגבורתו מלא עולם" יצא (משנ"ב ס"ק ה, חז"ע ברכות עמ' תסד). [כשברך ברכה אחת ופטר שניהם היה זה נחשב שברך את 2 הברכות ואינו יכול לחזור ולברך שוב באותו יום אם לא"כ כאמור בסעיף הבא].

ד. אין לברך ברכות אלו יותר מפעם אחת ביום [יום=מעלות השחר של היום עד סוף הלילה שאחריו] לדוגמא: אם ברך ביום שני בבוקר יוכל לברך רק ביום שלישי בבוקר אם יראה שוב.

לא אם כן:

* התפזרו העננים לגמרי וזרחה השמש וחזרו והתקשרו העננים ושוב היה רעם/ברק שאז יש לחזור ולברך שוב אע"פ שהוא באותו היום (ש"ע סי' רכז ס"ב).

* הלך לישון שנת קבע בלילה וקם באמצע הלילה כששמע רעם עליו לחזור ולברך (ש"ע סי' רכז ס"ב) אע"פ שהיה ח"ה סי' עה, ברכה הבית ח"ה שער ל קלור"ח (הגר"א נאה) סי' כו ס"ק כג, פסקי תשובות סי' רכז ס"ז, עיין חז"ע עמ' תס"ה, ברכה ה' ח"ד פ"ג ס"טז) ואפילו לא ישן כל הלילה, למחרת ביום זה יום חדש ואם יש ברק או רעם מברך (חז"ע ס"ט).

ה. אם לא ראה את הברק עצמו בשמים אלא רק את אור הברק [אפילו היה יושב בחדר] מנהג העולם לברך (חז"ע עמ' תסו).

ו. השומע קול רעמים בהיותו ישן בלילה על מיטתו והתעורר משנתו, ישפוש ידיו בשמיכה ויברך מיד [שהרי אין שהות לקום ליטול ידיים כדי לברך] (ולקוי"ח ח"ג עמ' תרכב).

ז. היוצא מהשרותים וטרם נטל ידיו ושמע רעם, ישפוש ידיו בבגדיו או במגבת ויברך מיד אע"פ שעדיין לא נטל ידיו (ולקוי"ח ח"א עמ' תקד).

ח. הרואה קשת בשמים מברך בשם ומלכות "זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו" (ש"ע אור"ח סי' רכט ס"א). וישתדל לכתחילה לראותה בצורת חצי עיגול ממש ולא רק קטע קטן. והמברך בכל זאת כשרואה קטע קטן יש לו על מה לסמוך (חז"ע עמ' תעג).

ט. הרואה את הקשת בתוך שלולית או דרך הראי אינו מברך, אבל אם רואה את הקשת דרך חלון ביתו או מכונית מברך אע"פ שיש הפסק זכוכית (ולקוי"ח ח"ג עמ' תרכב).

י. אין לברך ברכת הקשת אלא פעם אחת ביום [יום=מעלות שחר של היום עד סוף הלילה שאחריו כמו ברעמים וברקים] אלא אם כן נתפזרו העננים לגמרי וזרחה השמש וחזרו ונתקשרו העננים ושוב הופיעה הקשת שאז חוזר ומברך אע"פ שזה באותו היום (הלכה כדור"ד לגר"ד יוסף ח"א סי' רכט ס"ה, פסקי תשובות סי' רכט ס"א עיין משנ"ב סי' רכט ס"ב, עיין חז"ע עמ' תעא, עיין כה"ח סי' רכט ס"ב).

יא. אסור להסתכל בקשת יותר מדי (ש"ע סי' רכט ס"א) ומי שמסתכל בה הרבה עיניו כהות ח"ו (ולקוי"ח ס"ט).

יב. מותר לומר לחברו שיש קשת כדי שגם חברו יוכל לברך על הקשת (ולקוי"ח עמ' תרכב) אבל אם כבר עברה הקשת אסור לספר לחברו שראה את הקשת משום מוציא דיבה [מוציא דיבה=דהיינו שהקב"ה כועס על ישראל והיה מחריב את העולם אלולא הבטחתו, והקשת היא אות וברית לזה] (עיין משנ"ב ס"ט, כה"ח ס"ט).

יג. אין צריך לעמוד כשמברך ברכות של הברק, הרעם והקשת (פסקי תשובות סי' ריח ס"א).

יד. השומע רעם או הרואה ברק או קשת והוא נמצא בתפילה:

* אם נמצא בפסוקי דמורה יפסיק ויברך כדין ואפילו אם הוא נמצא באמצע הפרק.

* אם נמצא בין הפרקים של ברכות קריאת שמע או בין הפרקים של קריאת שמע עצמה יפסיק ויברך כדין, אפילו אם הוא שליח ציבור, אך באמצע הפרקים לא יפסיק (חז"ע סימור דיני הפסקות בחפילה כסוף שם, ולקוי"ח אור"ח סי' נו-פס סי' נט ס"כ וס"ק כה, עיין עוד בש"ח יבי"א ח"ח אור"ח סי' י מהדורות תשנ"ה בחוספת גלוטות וכתבי יד של מר"ן, פסקי תשובות סי' רכז ס"ה).

שעור לגברים באשדוד בכל יום שני בשעה 7:30-8:30 בערב עם הרב אליהו דקל בנושא: הלכות אקטואליות של ממונות, שכנים וכדו' בב"כ שלום ורינה רח' רבי מאיר בעל הנס 40 אזור ז

שעור לגברים באשדוד בכל יום רביעי בשעה 7:30-9:00 בערב עם הרב ניסים עבאדי בנושא: פרשת שבוע בב"כ אהבה ואחווה רח' הראשונים אזור א'

משרדי "האיחוד" טל': 08-8644452 דוא"ל: haihud.ashdod@gmail.com

יוכל להגיע לשבת ולבר המצווה. בני קשור מאד לאבי שהוא נכדו הראשון, ההבנה שהוא יאלץ להעדר עקב טיפול שהוא עובר העכירה את מצב רוחו. הדבר נודע לגבאי בית הכנסת שהציע: "אולי נדחה את העלייה לתורה לשבת שלאחר בר המצווה שלך", "הבן שלי למד את ההפטרות במשך כמה חודשים, הוא לא יוכל תוך שבוע ללמוד הפטרה חדשה", השבתי לו .

"אה, נכון" השיב הגבאי ואז אמר בני: בעצם, למה לא?", כולם הסתכלו עליו בתדהמה "למדתי את הטעמים ואני יודע את העיקרון, נכון שזה קצת מלחיץ, אבל יש לי עוד שבועיים ללמוד את ההפטרות של "במדבר", "אתה מבין את המשמעות של הדבר?", "כן", "ונראה לך שתעמוד בזה?", "בשביל סבא אני אעמוד בכל דבר" השיב .

וכך נדחתה העלייה לתורה בשבוע, לבסוף קרא בני גם את הפטרת "בהר- בחוקותי" וגם ההפטרות של השבת שאחרי, "במדבר" לכבוד הסבא.

שחזר מבית הכנסת בשבת הראשונה אמר: "זו הייתה חזרה מצוינת לשבת הבאה, אני חושב שסבא יהיה מרוצה מאד", חבקתי אותו בחום. אולם סאת הניסיונות אפילו לא התחילה...

ארבעה ימים חלפו , הגיע יום רביעי, יום הבר-המצווה. החצר התמלאה בשולחנות וכסאות, תאורה מדהימה האירה אותה , חיכנו לקיטרינג שיגיע ויערוך את השולחנות.

בשעה 6:30 התחלתי לדאוג אך בעלי הרגיע ואמר שעם 4 עובדים זה לוקח בדיוק חצי שעה לארגן הכול. בשעה 7:00 החלטתי להתקשר הקו היה תפוס, ניסיתי שוב ושוב ורק ב- 7:30 ענתה לי מישהי "שלום, אתם בדרך אלינו?" שאלתי, "איפה?" שאלה, נקבתי בשם הישוב "אתם משפ' כהן?", "נכון", "אתם רשומים אצלנו למחר" הודיעה לי. חשבתי שאני מתעלפת "מה? איך מחר? זה היום!!" אמרתי לה, "מצטערת, זה רשום למחר, אז להתראות.....".

"רגע, תקשיבי גברת, את לא מנתקת כעת, אני שעה לפני בר-המצווה של הבן שלי, אתם לא יכולים לעשות לנו את זה". במקום להרגיע אותי היא התחילה לצעוק עלי, "תקשיבי גברת זה לא יעזור שתצעקי, את חייבת לעזור לי, בואי נחשוב איך אנחנו פותרים את הבעיה", אך היא המשיכה לצעוק בחוסר רגישות וניתקה את השיחה. התחלתי לבכות, בעלי ניגש אלי ושאל: "מה קרה?", "הם אומרים שרשמו את האירוע למחר", עמדנו אחד מול השני לא יודעים מה לעשות. בעלי התעשת ואמר "חייבים לחשוב על פתרון " ומיהר להרים טלפון לאחים שלו.

ככל שחלפו הדקות אמרתי לעצמי: "אולי אתקשר לאיזה אולם בסביבה, אולי יכולים לארגן לנו 100 מנות?" התקשרתי למספר אולמות "מתי את אומרת? עוד חצי שעה? גב' אנו מצטערים, זה לא הולך ככה....." ואז עלה בראשי רעיון להתקשר לאולם הקרוב אלינו ביותר, ענה לי מישהו שהקשיב לי ואמר: "תקשיבי גב', תני לי 5 דקות ואברר, אולי אוכל לעשות משהו". לא סמכתי יותר מידי על זה, התחלתי להרים טלפונים ולהזמין פסטרמות, בשר, מפות מבד וכלים חד פעמיים שלפתע צלצל הטלפון, חזרו אלי מהאולם: : "גב', אנו מוציאים אליך משאית עם 100 מנות, עם מפות וכלים, מה הכתובת המדויקת?". לא האמנתי למשמע אוזני "תבורכו משמים" אמרתי בהתרגשות. "אחר כך תברכי אותנו, בינתיים אני צריך כתובת", הם הגיעו תוך 25 דקות, בחצר היו כבר מניין אורחים, חמישה עובדים ובעל הבית כיסו בתוך שניות את השולחנות וערכו אותם ובד בבד החלו להזרים סירים ותבניות למטבח.

האנשים שהגיעו התפעלו מהסידור המדהים ואט אט החלו לשבת, שפע של אוכל משובח הוגש לשולחנות, לאחר מכם החלו הנאומים, הברכות והשירה של הילדים בליווי התקליטן. כשהגיע הקינוח יכולתי לנשום לרווחה ולהודות להקב"ה על חסדו הגדול, בסיום האירוע ניגשנו לבעל האולם והודינו לו בהתרגשות. שאלנו בעדינות כמה זה עולה לנו? ולמרבה ההפתעה הוא נקב במחיר השווה למחיר עליו סיכמנו עם הקיטרינג שאיכזב, לא ניצל אלא היה הגון וישר עד הסוף. כששאלנו אותו כיצד אירגן כ"כ מהר הוא השיב, כי מישו הזמין 100 מנות לשבע

ברכות ומשום מה נעלם והם לא הצליחו להשיגו ואז התקשרתי אני ...

נסתרות דרכי ההשגחה והכי חשוב הבן היקר שלנו שגם ויתר על בר מצווה באולם וגם למד הפטרה נוספת לבר מצוה לכבוד הסבא זכה לחגוג את יומו הגדול בשמחה ראויה ויפה...זכוכת הוויתור זכה שמשמים לא אכזבו אותו .

(אנשים מספרים על עצמם 9-חיים ולדר)

פינת ההלכה

הלכות כלאים בגידולי קרקע[ה]

א. כלאים בגידולי קרקע אסורים מהתורה שכתוב "שדך לא תזרע כלאים (ויקרא יט, ט) "לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה, הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם"(דברים כב, ט) (ש"ע יור"ד סי' נלה- נט-נל). האיסור כולל שלשה סוגי כלאים: "כלאי זרעים" (ש"ע סי' נטו ס"א), "כלאי הכרם" (ש"ע ס"א), "כלאי הרכבה" (ש"ע סי' נלה ס"א).

כלאי הכרם [לידיעה]

ב. איסור "כלאי הכרם" פרושו שאסור לזרוע מין אחד של תבואה, קטניות או ירקות יחד עם זרע של עץ גפן (ש"ע סי' נטו ס"א, סי' נלה ס"ג).

כמו כן אין לזרוע את הנ"ל בצידו של עץ גפן וכן אין לזרוע גפן בצד הנ"ל (ש"ע סי' נטו ס"ב-ג).

ג. מותר לזרוע זרע של עץ אילן עם זרע של עץ גפן יחד, וכל שכן שמותר לנטוע את כל סוגי האילנות סמוך לעץ גפן (ש"ע יור"ד סי' נטו ס"ב).

ד. עבר זרע "כלאי הכרם" נאסר הכל באכילה והנאה וצריך לשורפם שנאמר בתורה (דברים כב, ט) "פן תקדש המלאה הזרע" ז"א "פן תקדש" היינו שיהיה קדוש שאסור באכילה והנאה ולכן דינו בשרפה (ש"ע סי' נטו ס"ג). כמובא בגמרא (חולין קטו). "פן תקדש"- היינו פן תוקד אש כדין כל קודש שאסור אפילו בהנאה (ס).

ה. איסור "כלאי הכרם" נוהג בין בארץ ישראל בין בחוץ לארץ אלא שבחו"ל איסורו מדרבנן (ש"ע סי' נטו ס"א, וילק"ו כללים סי' נטו ס"א, זמרת הארץ לגר"י אדליוולגר"ש רווח עמ' נעא).

ו. מותר לגוי לזרוע "כלאי כרם" בקרקע שלו אך אין לישראל לעזור לו (ש"ע סי' נטו ס"א). וכלאי הכרם של גוי אסורים באכילה ובהנאה לישראל (עיין בהרמז"ס מאכלות אסורות פ"י הל' ו, מנחות הארץ בהלכה ולאגדה עמ' 161).

ז. "כלאי הכרם" שצמחו מאליהם כגון: שהיה לו עץ גפן ונפלו בסמוך לו זרעים של מלפפון ובעל הכרם לא ידע מכך וגדלו, אינם נאסרים ומותר לאוכלם, אולם אם ראה אותם קודם שגדלו, חייב לעקור את שתילי המלפפון. ואם לא עקרום אלא הניחם כך וגדלו, נאסר הכל גם הגפן וגם המלפפונים וצריך לשרוף את הכל (ש"ע יור"ד סי' נטו ס"ג, וילק"ו כללים סי' נטו ס"א, מנחות הארץ בהלכה ולאגדה עמ' 160).

ח. הזרוע ירקות או תבואה בעציץ נקוב העומד בכרם [סמוך לגפנים] דינו כזרוע באדמה והגידולים נאסרו, וגם בעציץ שאינו נקוב אסור לזרוע אלא ששם לא נאסרו הגידולים(ש"ע יור"ד סי' נטו ס"ב, וילק"ו סי' נטו ס"ח).

ט. יק הנמכר בשוק אין חוששים לו שמא הוא מכלאי הכרם ואף במקום ששייך שנוטעים קישואים בכרם מותר לקנות בשווקים הפתוחים מאחר ורוב הקישואים בארץ אינם בחשש זה (וילק"ו כללים סי' נטו ס"ט).

י. הבא לזרוע בצד הכרם ירחיק ממנה ארבע אמות [היינו 1.92 מטר (וילק"ו סי' נטו ס"א)], ואם מדובר בעץ "גפן יחידי" מרחיק ממנה שש טפחים [היינו 48 ס"מ (וילק"ו ס"א) (ש"ע יור"ד סי' נטו ס"א)].

[הגדרת "כרם"- שתי שורות של גפנים לפחות ובכל שורה שלוש גפנים לפחות (ש"ע ס"א ס"ב).

הגדרת "גפן יחידי"- היינו גפן אחד או שורה אחת של גפנים (אפילו הם מאה) (ש"ע ס"א ס"ב).

(ישנם כרמים בצורות שונות ומצבים שונים כמפורט בשולחן ערוך יור"ד סי' רצו סעיפים לג-טו ולכן בכל מקרה של שאלה לפנות למכון למצוות התלויות הארץ בדרשות הרב שנאור רווח טל: 03-9030580)

הלכות רעמים בריקים וקשת

א. על ראיית ברק מברכים בשם ומלכות "עושה מעשה בראשית", ועל שמיעת רעם מברכים בשם ומלכות "שכוחו וגבורתו מלא עולם" (ש"ע אור"ח סי' רכו ס"א, משנ"צ ס"ק ה).